

JAARVERSLAG 2019

We leven medio 2020 bij het schrijven van dit jaarverslag. Met het terugblikken op 2019 blikken we feitelijk ook terug op de afsluiting van een heel decennium. In dit jaarverslag staan we dan ook stil bij vragen als waar we als NOOM voor staan als (netwerk)organisatie, wat we dusver hebben bereikt (wat waren in het bijzonder onze successen in 2019) en waar we nog harder ons best voor moeten doen.

We zijn er trots op dat we 2019 waardig hebben kunnen afsluiten en 2020 welkom konden heten tijdens onze nieuwjaarsbijeenkomst op 23 januari in het Stadhuis in Arnhem, met een hartverwarmende toespraak van burgemeester Ahmed Marcouch. Bewust hebben we gekozen voor Arnhem, omdat we ons in de afgelopen 10 jaar vooral in de Randstad hebben gemanifesteerd. In de loop der jaren zijn de vragen om samen te werken in het belang van oudere migranten van buiten de Randstad echter toegenomen.

Bestuur, Comité van Aanbeveling en bureau van het NOOM

Het bestuur van het NOOM, dat uit vertegenwoordigers van de diverse migrantenouderen(organisaties) bestaat, en haar werkzaamheden onbezoldigd uitoefent, was op 31 december 2019 als volgt samengesteld (tussen haakjes de vaste plaatsvervanger):

- dhr Bouchaib Saadane, *voorzitter* (dhr Driss Tabghi)
- dhr Balbino Cuervo, *secretaris*
- mw C.L. Harreveld, *penningmeester* (mw Twie Tjoa)

Communicatie in 2019

Vrijwilligers, sleutelfiguren maar ook professionals die zichzelf onderdeel voelen van het Netwerk van Organisaties van Oudere Migranten, vroegen ons in 2019 regelmatig naar de NOOM-Nieuwsbrief. Zij zagen dat migrantenouderen en/of het NOOM regelmatig in het nieuws waren, dat migrantenouderen onderwerp van gesprek waren in de Tweede Kamer, dat er zelfs meerdere Kamermoties ingediend waren met als onderwerp de positie van oudere migranten én die van het NOOM (verderop meer hierover). Daarnaast ontvingen zij regelmatig mails met de uitnodiging om aan een training deel te nemen of om aan te schuiven bij één van onze andere activiteiten.

Kortom aan initiatieven geen gebrek in 2019, zo is vorig jaar onze website geheel vernieuwd. Degenen die actief zijn op Facebook en/of Twitter konden dagelijks via onze berichten onze activiteiten, successen en teleurstellingen volgen. Maar laten we eerlijk zijn, onze nieuwsbrief werd gemist. Door alle hectiek is het niet gelukt om in 2019 met een nieuwsbrief te komen. Daar staat tegenover dat we in 2020 voortvarend zijn gestart met maar liefst 3 nieuwsbrieven in de eerste helft van het jaar. We prijzen ons gelukkig dat we hierbij op de ondersteuning van **Giovanni Massaro** kunnen rekenen.

Zij vormen het *Dagelijks Bestuur* van het NOOM. Het bestuur van het NOOM bestaat verder uit:

- dhr George Wong (dhr Sui Wah Li)
- mw Inge den Heijer-Bodeutsch (mw. Cynthia Ortega-Martijn)
- dhr Juan Seleky (dhr Theo Papilaja)
- dhr Sekhar Bissessur (mw Rita Raghoebarsing)
- dhr Serdar Cicek (dhr Zeki Baran).

De heren Driss Tabghi en Rudie Somohardjo zijn tevens de vaste vertegenwoordigers van het NOOM in het [OSO, de samenwerkende ouderenorganisaties in Rotterdam](#). Mw Harreveld vertegenwoordigt het NOOM c.q. migrantenouderen in het [Ouderenberaad Zorg & Welzijn, Regio Zuid-Holland Noord](#), dhr Seleky vertegenwoordigt het NOOM in het [Geriatrisch Netwerk Rotterdam en Omgeving: GENERO](#) en dhr Papilaja in het [Netwerk Utrecht Zorg voor Ouderen](#), het NUZO.

Het *Comité van Aanbeveling* van het NOOM bestaat uit:

- mw Marilyn Haimé (oud directeur Integratie ministerie van BZK, tevens lid van de Raad van Ouderen),
- dhr Cock Vermolen (voormalig directeur Zorgbelang Brabant en Coördinatieorgaan Samenwerkende Ouderenorganisaties),
- mw Ans Willemse (oud wethouder, Tweede Kamerlid en lid Landelijke Cliëntenraad)
- mw Özgül Uysal-Bozkir (neuropsycholoog, specialisatie dementie oudere migranten).

De activiteiten van het NOOM worden uitgevoerd door een team van 2 fte (1 vaste en 1 tijdelijke fte), bestaande uit 2 coördinatoren:

- mw Lucía Lameiro García (aandachtsgebied inkomen)
- mw drs Jeanny Vreeswijk-Manusiwa (aandachtsgebieden Zorg en Welzijn)

De 2 coördinatoren worden ondersteund door 3 tijdelijke projectmedewerkers (samen 1 fte): mw Shirley Ramdas, mw Saadia Daouairi en mw Grace Tanamal.

- In het **NOOM-Bestuur** zitten vertegenwoordigers c.q. sleutelfiguren uit de verschillende migrantengemeenschappen. Het is een mix van relatief nieuwe leden en bestuursleden van het eerste uur.
- In het **Comité van Aanbeveling** zitten mensen met een indrukwekkende staat van dienst die zich zeer betrokken voelen bij het NOOM en hun kennis en netwerken willen inzetten om de positie van migrantenouderen te verbeteren.
- Het **NOOM-netwerk** bestaat verder uit zo'n 350 – 500 sleutelfiguren, voorlichters, gespreksbegeleiders en vrijwilligers, veelal 50-plussers met een migratie-achtergrond. Ook steeds meer professionals die beroepsmatig dan wel in hun vrije tijd zich voor migrantenouderen inzetten maken deel uit van het NOOM-netwerk.

(Sterke groei) aantal oudere migranten:

de afgelopen 15 jaar is het aantal 55-plussers die het NOOM vertegenwoordigt ruim verdubbeld. Het gaat hierbij om zowel de groep zgn. niet-westerse-migrantenouderen, ofwel 55-plussers met een Caribische, Chinese, Kaapverdische, Marokkaanse, Molukse, Surinaamse, Turkse of vluchtelingenachtergrond, als de vroegere gastarbeiders uit Griekenland, Italië, Portugal, Spanje en voormalig Joegoslavië. De komende 15 jaar zal de omvang van deze groep opnieuw verdubbelen van 325.000 nu tot zo'n 650.000 migranten-55-plussers in 2035.

Als we ook de 55-plussers afkomstig uit Nederlands-Indië/Indonesië meerekenen, dan gaat het om ruim 500.000 migranten-55-plussers nu en +/- 1.000.000 in 2035.

De weg die we hebben afgelegd

Het is inmiddels bijna 15 jaar geleden dat zowel de samenwerkingsverbanden van het Landelijk Overleg Minderheden (LOM) als het Coördinatieorgaan Samenwerkende Ouderenorganisaties (CSO) de handen ineensloegen om te komen tot de oprichting van het NOOM, het Netwerk van Organisaties van Oudere Migranten. Dit gebeurde uit zorg voor de positie voor de groeiende groep ouderen (lees 55-plussers) met een migratieachtergrond: hun achterstand op belangrijke terreinen als gezondheid, inkomen en kennis van de snel veranderende Nederlandse samenleving belemmerden hun participatie op alle niveaus. Hierdoor werd de stem van oudere migranten niet gehoord, zij waren vrijwel onzichtbaar op lokaal en landelijk niveau, voor politici en voor beleidsmakers. Er was nauwelijks besef van de zorgwekkende situatie waarin verreweg de meeste migrantenouderen zich bevonden. Het heersende credo was bovendien 'voor zover er zich problemen voordoen, kan/moet men dat vooral zelf oplossen'. Het beroep dat hierbij werd gedaan op zelfredzaamheid ging voorbij aan zowel de opeenstapeling van achterstanden waarmee oudere migranten te maken hebben, als aan de *samenredzaamheid* die migrantengemeenschappen eigen is.

Voor het NOOM vormde het versterken van die *samenredzaamheid* dan ook de basis om de positie van migrantenouderen te verbeteren. Een sterk landelijk netwerk van oudere migranten was bovendien onontbeerlijk om de noodzakelijke (politieke en beleidsmatige) aandacht te krijgen. Maar een dergelijk netwerk was vooral nodig om de migrantenouderen zelf te kunnen bereiken met informatie en initiatieven om hun positie te verbeteren. Daartoe was het nodig om te investeren in duurzame relaties – gebaseerd op vertrouwen en gelijkwaardigheid – met vrijwilligers en sleutelfiguren, met lokale zelforganisaties en met samenwerkingspartners.

Het is dan ook ons aller verdienste dat het NOOM in relatief korte tijd is uitgegroeid tot een zeer gewaardeerde gesprekspartner, tot een deskundige en betrouwbare coalitiepartner, maar vooral ook tot een spin-in-het-web voor alles en iedereen die migrantenouderen - letterlijk en figuurlijk - wil bereiken. Van een zorginstelling die een vrijwilliger zoekt om een Kaapverdise, vluchtelingen- of Chinese oudere te bezoeken tot de [Belastingdienst](#) of [Sociale Verzekeringsbank](#) die van haar Surinaamse, Marokkaanse of Antilliaanse oudere klanten wil horen hoe zij, als organisatie, toegankelijker kunnen worden. Van een universiteit of kennisinstituut die onderzoek doet naar dementie of eenzaamheid onder Turkse ouderen tot een journalist die een Molukse oudere wil interviewen over het belang van cultuurspecifieke zorg.

De weg die we hebben afgelegd is indrukwekkend te noemen voor een organisatie die 15 jaar geleden niet eens bestond, en

- die niet één groep, maar een van de meest diverse groepen in Nederland vertegenwoordigt. Want migrantenouderen zijn in meerdere opzichten divers: qua leeftijd (vanaf 50-55 jaar), opleiding (van analfabete, laaggeletterde en/of digibete ouderen tot academici), levensbeschouwing (van niet tot strenggelovig) en migratiegeschiedenis (zowel ouderen uit de vroegere koloniën als gastarbeiders en vluchtelingen) om maar enkele kenmerken te noemen.
- die tegen de stroom op moest zwemmen, in een tijdperk waarin alle specifieke/categorale aandacht en daarmee ook subsidies voor migranten en hun organisaties werden afgebouwd,

waarmee vele netwerken en samenwerkingsverbanden die deze ondersteunden ook verdwenen.

- die met een professionele staf van nog geen 2 fte, zonder structurele inkomsten, haar middelen bij elkaar moet zien te schrapen, waardoor er steeds moet worden afgewogen aan welke projecten we kunnen meedoen, aan welke gesprekstafels we kunnen aanschuiven, aan welke verzoeken om een training of presentatie we kunnen voldoen. En dus ook aan welke niet.
- die de investering in het NOOM-netwerk en de relatie met de samenwerkingspartners tot haar prioriteiten heeft gesteld, omdat we beseffen dat zij de kern vormen van het NOOM-netwerk. Het zijn de door het NOOM getrainde en ondersteunde vrijwilligers en sleutelfiguren die de migrantenouderen als geen ander - letterlijk en figuurlijk - weten te bereiken. Het is mede dankzij onze samenwerkingspartners dat steeds vaker gekeken wordt naar de effecten van beleid voor migrantenouderen. De vele projecten, activiteiten, samenwerkingsverbanden en allianties waar de NOOM-leden bij betrokken zijn dragen daar zeker aan bij. Wederkerigheid wordt op die manier niet alleen daadwerkelijk in praktijk gebracht, maar wordt ook beloond.
- die onvermoeibaar zal blijven lobbyen omdat we geloven dat het een kwestie is van politieke wil om de enorme sociaaleconomische verschillen tussen de meerderheid van de oudere migranten en hun van oorsprong Nederlandse leeftijdsgenoten, te verkleinen.
- die zolang die sociaaleconomische kloof migrantenouderen de mogelijkheid ontnemt om daadwerkelijk te kunnen participeren, en het beleid onvoldoende aansluit bij de situatie waarin zij zich bevinden, alle mogelijkheden zal benutten om de stem van oudere migranten (luider) te laten doorklinken. Onze vertegenwoordiging in de [Raad van Ouderen](#) - die minister Hugo de Jonge gevraagd en ongevraagd adviseert - via Marilyn Haimé dient in dit licht te worden gezien. Zij laat geen kans onbenut om te wijzen op de diversiteit onder de in Nederland woonachtige ouderen, zoals uit de uitgebrachte 7 adviezen blijkt.
- De wensen en behoeften van oudere migranten zichtbaar maken en hun stem te laten horen, is ook de inzet van onze deelname aan alle drie de onderdelen van het [Pact voor de Ouderenzorg](#), dat tot doel heeft om eenzaamheid van ouderen te signaleren en te doorbreken, dat zij door goede zorg en ondersteuning langer thuis kunnen wonen en het verbeteren van de kwaliteit van verpleeghuiszorg.

NOOM-voorzitter Bouchaib Saadane ondertekent het Pact voor de Ouderenzorg (8 maart 2018)

Waar staat het NOOM voor?

We mogen met ons allen trots zijn dat oudere migranten steeds vaker op de agenda staan van de lokale maar vooral ook van de landelijke politiek, alsook van steeds meer instanties, instellingen en organisaties. Je zou op grond hiervan (te) snel de conclusie kunnen trekken dat het NOOM zichzelf kan opheffen. Onze conclusie is echter een andere, aangezien meer dan ooit migrantenouderen en van oorsprong Nederlandse ouderen in een totaal andere wereld lijken te

leven. Het meest lijkt de wereld van de overgrote meerderheid van de oudere migranten op die van de meest kwetsbaren onder de Nederlandse ouderen: die met de laagste sociaal-economische positie, ofwel laaggeletterde ouderen zonder aanvullend pensioen, en op die van ouderen met een chronische ziekte en/of beperking. Het is dan niet meer dan logisch dat we om de belangen van oudere migranten te behartigen nauw samenwerken met andere organisaties die opkomen voor mensen die zich (ook) in een kwetsbare positie bevinden.

Of dat nu landelijke ouderenorganisaties zijn als [KBO-PCOB](#) of de nieuwe [Koepel Gepensioneerden](#), de samenwerkende vrijwilligersorganisaties die verenigd zijn in de [NOV](#), cliënten/patiëntenorganisaties als [Ieder\(in\)](#) en [Patiëntenfederatie Nederland](#), of juist meer lokale overlegplatforms van samenwerkende ouderenorganisaties, zoals het [OSO in Rotterdam](#) en [COSBO-stad-Utrecht](#).

Om die reden zijn we ook onderdeel van het Netwerk Utrecht Zorg voor Ouderen ([NUZO](#)) alsook van het Geriatrisch Netwerk Rotterdam en Omstreken ([GENERO](#)) en maken we deel uit van de [Coalitie Van Betekenis tot het Einde](#) en ook van de [Brede Alliantie Veilig Financieel Ouder Worden](#), en werken we in onze zoektocht naar oplossingen voor de maatschappelijke vraagstukken waar we voor staan nauw samen met universiteiten, hogescholen en kennisinstituten, zoals [Vilans](#), de landelijke kennisorganisatie voor langdurige zorg, [Movisie](#), het landelijk kennisinstituut aanpak sociale vraagstukken, [Pharos](#), het landelijk expertisecentrum gezondheidsverschillen en [KIS](#), het Kennisplatform Integratie en Samenleving.

Wat we de afgelopen jaren hebben bewerkstelligd is dat ook vertegenwoordigers van diverse overheden en politieke partijen, waaronder onze volksvertegenwoordigers, het NOOM weten te vinden. Zij zijn gaan beseffen dat het NOOM-netwerk een bijzonder effectieve en efficiënte manier is om grote groepen oudere migranten te bereiken. Zoals we hebben laten zien met bijvoorbeeld de voorlichtingscampagne [Zorg Verandert](#), waarbij we 872 bijeenkomsten hebben georganiseerd waaraan in totaal ruim 18.000 migrantenouderen, mantelzorgers en sleutelfiguren hebben deelgenomen. En minstens zo belangrijk, 220 vrijwilligers hebben opgeleid.

In dit licht bezien is het niet verwonderlijk dat in 2019 deze 2 moties, die een directe link leggen tussen het NOOM en het verbeteren van de positie van oudere migranten, in de Tweede Kamer een brede steun kregen:

- de [motie Ellemet c.s. over de leidraad cultuurspecifieke zorg](#) en
- de [motie Kerstens over de rol van NOOM bij zorg aan thuiswonende ouderen met een migratieachtergrond](#).

Net zoals de [motie 'Vrijwilligers NOOM inzetten als begeleiding'](#) van NIDA en 50PLUS om voorlichting te geven en migrantenouderen waar nodig te begeleiden bij hun zorgaanvragen, zo nodig in de eigen taal, op 31 januari 2019 door de Rotterdamse gemeenteraad aangenomen.

Hoe trots we als NOOM-netwerk ook mogen zijn op onze (gezamenlijke) prestaties, zolang het niet lukt om de gigantische verschillen in inkomen, gezondheid en toegang tot zorg, maar ook in eenzaamheid en de kans op dementie tussen ouderen met en ouderen zonder een migratie-achtergrond te verkleinen, is nog een lange weg te gaan. Een weg langs meerdere routes.

Route 1: verkleinen van financiële kwetsbaarheid

Bij deze route gaat het om de hoogte van het inkomen zelf, maar ook om de toegankelijkheid van de verschillende inkomensondersteunende maatregelen: de hoeveelheid regelingen en de complexiteit ervan met voorwaarden die maken dat een te grote groep hiervan geen gebruik maakt. Deze signalen vangen niet alleen wij op tijdens de vele voorlichtingsbijeenkomsten, maar blijken ook uit steeds meer onderzoeken, waarvan die van de [Algemene Rekenkamer 'Ouderdomsregelingen ontleed'](#) het meest recent is.

De conclusie van de Rekenkamer luidt dat tienduizenden ouderen die onder het bestaansminimum leven, niet de aanvulling op hun AOW krijgen waarop zij wel recht hebben. Een conclusie waarin het NOOM zich volledig herkent, aangezien een groot deel van deze ouderen de migrantenouderen betreft die geen AIO (Aanvullende Inkomensvoorziening Ouderen) ontvangen.

[Klik hier](#) voor de reactie van het NOOM en de uitzending van Nieuwsuur op 13-11-2019, waarin sleutelfiguren van het NOOM zich uitspreken over dit onderwerp (vanaf 24:30).

Het niet ontvangen van - dan wel het gekort worden op - de AIO is een van de oorzaken van de diepe en structurele armoede onder 40% van de migrantenouderen (ter vergelijking: onder ouderen die geen migratieachtergrond hebben is dit percentage 2,5%). Zij komen gemiddeld €200,- per maand tekort, met alle gevolgen van dien. Tijdens het rondetafelgesprek *arme ouderen* van de vaste Tweede Kamer commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid op 3 juni 2019, presenteerde het NOOM een [position paper](#) waarin wij 10 punten aandragen om de armoede onder oudere migranten effectief te bestrijden, zoals:

- een minder complex toeslagenstelsel dan wel het automatisch toekennen van toeslagen,
- het stoppen met verdere verhoging van de AOW-leeftijd bij de laagste inkomensgroepen,
- het stellen van een maximum aan de stapeling van eigen bijdragen en eigen risico's in de zorg
- en last but not least, het versoepelen van de AIO-voorwaarden én het afschaffen van de kostendelersnorm voor álle AOW-gerechtigde ouderen, dus ook voor degenen die een AIO ontvangen.

[Klik hier voor de bijdrage van het NOOM.](#)

[Klik hier](#) het interview van 3 september 2019 in 'Met het oog op morgen'.

Minister Koolmees: financiële kwetsbaarheid migrantenouderen is niet aanvaardbaar

In zijn [brief aan de Tweede Kamer d.d. 16 augustus 2019](#) (brief nr. 2019-0000103678) in reactie op de vragen van 50PLUS Kamerlid Van Brenk n.a.v. dit rondetafelgesprek, geeft minister Koolmees aan dat hij het beeld dat uit de door het NOOM gepresenteerde cijfers naar voren komt sociaal niet aanvaardbaar vindt en het zorgelijk vindt dat een groep ouderen financieel zo kwetsbaar is. Hij vindt het echter te ver voeren om in zijn reactie in te gaan op de tien door het NOOM genoemde punten om de armoede onder oudere migranten te bestrijden. Wel stelt hij bereid te zijn actief en gericht te bevorderen dat ouderen met een migratieachtergrond meer gebruik gaan maken van beschikbare regelingen om het inkomen te ondersteunen om onderbenuttingen tegen te gaan.

Hoe positief het NOOM ook de erkenning van de problematiek door de minister vindt, zijn reactie is tegelijkertijd enorm teleurstellend omdat deze de urgentie mist die de schrikbarende armoede onder migrantenouderen vereist. Deze urgentie is nodig, zowel ten opzichte van de huidige AOW-gerechtigden, alsook ten opzichte van de volgende generatie, de huidige 55-plussers. Zo signaleert het CBS (Welvaart in Nederland, 2019) dat juist onder 55 tot 65-jarigen er sprake is van een toename van langdurige armoede. Terwijl de armoede in Nederland gelijk blijft, stijgt langdurige armoede vooral onder 55-plussers. Dit is de groep die werkloos of arbeidsongeschikt raakt en die het niet meer lukt om een betaalde baan te vinden. Ook in deze groep zijn mensen met een migratie-achtergrond oververtegenwoordigd.

Een van de oorzaken van het ondergebruik van financiële regelingen en voorzieningen zijn de onbekendheid met en complexiteit van het grote aantal regelingen waarop (migranten)ouderen mogelijk recht hebben. Als NOOM zijn we blij dat we in 2018 en 2019 dankzij de samenwerking met de Sociale Verzekeringsbank een bijdrage hebben kunnen leveren aan het meer toegankelijk maken van een aantal van deze regelingen. [Klik hier voor het verslag van 'Weet u hoe het zit met uw sociale zekerheid?'](#)

Route 2: het bevorderen van (toegang tot meer passende) zorg en welzijn

De tweede route voor het NOOM-netwerk is die van het bevorderen van welbevinden via het verbeteren van gezondheid en de toegang tot (meer passende) zorg en ondersteuning. Dit doen we door het uitvoeren van zowel kleine als grote projecten. Met de projecten 'Leidraad Cultuurspecifieke Zorg' en 'Sociaal Vitaal in Kleur' richten we ons op het stimuleren van een meer structurele inbedding van (cultuursensitieve) aandacht, beleid en activiteiten in de intramurale en extramurale zorg. Daar waar nodig aangevuld met cultuurspecifieke voorzieningen.

➤ Leidraad Cultuurspecifieke Zorg

Met een mooie bijeenkomst in woonzorgcentrum Lâle in Breda zijn we in juni 2019 gestart met het ontwikkelen van de *Leidraad Cultuurspecifieke Zorg*. Hierbij waren Tweede Kamerleden Corinne Ellemet (GroenLinks) en John Kerstens (PvdA) aanwezig. Zij waren, samen met Carla Dik-Faber (ChristenUnie) en Vera Bergkamp (D66), de indieners van de 'Nader gewijzigde motie over de leidraad cultuurspecifieke zorg toevoegen aan het programma Thuis in het Verpleeghuis' ([Kamerstuk 31 765, nr. 397](#)) die op 12 maart steun kreeg van een brede Kamermeerderheid.

Voorafgaand aan deze bijeenkomst verscheen een mooi [artikel in het AD: 'Ik voel me thuis, als in Turkije'](#) waarin wordt stilgestaan bij de groei van het aantal migrantenouderen, hun zorgwekkende positie en de eisen die dat stelt aan de zorg.

Tijdens de bijeenkomst eind oktober in de Essalam Moskee in Rotterdam hebben we met sleutelfiguren en vrijwilligers gesproken hoe het gesprek en de bewustwording binnen de families en de gemeenschappen te stimuleren over (beter) passende zorg aan migrantenouderen, zowel thuis als binnen zorginstellingen. In de loop van 2020 zullen we hiertoe instrumenten ontwikkelen en starten we enkele pilots met zorginstellingen. Medio 2021 zal de leidraad beschikbaar worden gesteld aan alle zorginstellingen die hun aanbod meer willen laten aansluiten bij de wensen en behoeften van oudere migranten.

Ga naar onze website voor het interview met Jeanny Vreeswijk-Manusiwa in *Waardigheid en Trots*: "NOOM: cultuurspecifieke zorg vraagt meer dan persoonsgericht zorg alleen".

Sociaal Vitaal in Kleur (SViK)

De start van *Sociaal Vitaal in Kleur* in Rotterdam was een van de andere hoogtepunten in 2019. SViK is een programma waarin een combinatie wordt gemaakt van bewegen, vergroten en delen van kennis en kunde, versterken van sociale netwerken en vergroten van weerbaarheid van ouderen. In 2017-18 voerden we met steun van [Fonds NutsOhra](#) meerdere pilots uit. Nu komt het erop aan om deze succesvolle interventie structureel in te bedden op zoveel mogelijk plaatsen. Van het ministerie van VWS mochten we in 2019 *Sociaal Vitaal in Kleur* onder de aandacht van gemeenten brengen. Rotterdam is de eerste stad die hiermee aan de slag ging. In de week tegen eenzaamheid presenteerden wij *Sociaal Vitaal in Kleur* officieel. Maar eerder al, tijdens de [NOOM-dag op de 50PlusBeurs](#), stonden we uitgebreid stil bij dit programma om de fysieke, psychische en sociale weerbaarheid van oudere migranten te vergroten. Tijdens de [lustrumbijeenkomst van Coalitie Erbij Rotterdam](#) op 30 oktober was NOOM één van de organisaties die wethouder ouderenbeleid Sven de Langen symbolisch een cadeau mochten aanbieden. Ons cadeau was *Sociaal Vitaal in Kleur*, een project wat precies aansluit bij de doelstellingen de stad zoals verwoord in het plan '[Rotterdam Ouder en Wijzer](#)'.

NOOM @NetwerkNOOM · 7u
In de week samen tegen eenzaamheid presenteert NOOM Sociaal Vitaal in Kleur: combinatie van bewegen, delen van kennis&kunde, versterken van netwerk en vergroten van weerbaarheid. Nu in Rotterdam [@rotterdam](#) in welke plaatsen straks nog meer?
[#weektegeneenzaamheid](#)

[Klik hier](#) voor meer informatie en de filmtrailer van *Sociaal Vitaal in Kleur*

(Uitdagingen voor) de toekomst

Met dit jaarverslag hebben we getracht om u inzicht te geven in de thema's en activiteiten waaraan we de afgelopen periode een bijdrage hebben geleverd. We hebben gekozen voor onze speerpunten (zgn. routes), waarin we de meeste tijd en energie steken gezien de beperkingen die de beschikbare formatie en middelen ons opleggen. Wat niet betekent dat we aan andere (belangrijke) thema's geen aandacht besteden. In het bijzonder zij we trots op onze bijdrage en deelname aan projecten als "[Tijdig spreken over het levenseinde](#)" binnen de [Coalitie van Betekenis tot het Einde](#), op het vervolg op '[Ouderen in veilige handen](#)' en onze deelname aan de [Brede Alliantie 'Veilig financieel ouder worden'](#), alsook aan de samenwerking met Pharos, binnen onder andere het [ZonMw onderzoeksproject 'Zorgen voor mantelzorgers'](#) dat tot doel heeft kwaliteit van zorg aan migrantenouderen met dementie te verbeteren door de samenwerking en taakverdeling tussen informele en formele zorgverleners te verbeteren.

Trots omdat ondanks de beperkte middelen waarover het NOOM beschikt het keer op keer lukt om een indrukwekkend aantal vrijwilligers/sleutelfiguren te mobiliseren die met de opgedane kennis en vaardigheden op pad gaan om migrantenouderen en hun netwerk te informeren en hen bewuster te maken van de keuzes en mogelijkheden die er wél zijn, naast alle beperkingen en drempels waarmee zij dagelijks te maken hebben.

Met hetzelfde enthousiasme hopen we in 2020 onze bijdrage te leveren aan nieuwe projecten en initiatieven, zoals in het kader van het [Nationaal Preventieakkoord](#) gericht op het terugdringen van alcoholgebruik onder ouderen, de vrijwillige onafhankelijke cliëntondersteuning, de scholing van vrijwilligers om in een vroeg stadium levensvragen te signaleren bij thuiswonende ouderen en indien nodig door te verwijzen en de samenwerking met [Vereniging NOV in het kader van Samen Ouder Worden](#).

Een mooie ontwikkeling die we de laatste jaren hebben ingezet is de intensivering van de samenwerking met onze partners, in het bijzonder bij de deskundigheidsbevordering van onze vrijwilligers. In de praktijk houdt dat in, dat we naast het organiseren van eigen NOOM-trainingen ook onze vrijwilligers, gespreksbegeleiders en voorlichters stimuleren om deel te nemen aan gezamenlijke trainingen.

De ervaringen hiermee zijn bijzonder positief te noemen, de reacties van alle deelnemers hartverwarmend. Hieruit blijkt hoe weinig men elkaar in de praktijk tegenkomt, hoe weinig men hierdoor in staat wordt gesteld om elkaar te ontmoeten en van elkaar te leren.

Slotbijeenkomst op 18 december 2019 van de training vrijwillige ouderenadviseurs georganiseerd door KBO-PCOB Rotterdam. Onder de deelnemers drie sleutelfiguren van NOOM.

In het algemeen vormden de verschillende bijeenkomsten en trainingen die we gedurende het jaar organiseerden en waaraan steeds een grote groep vrijwilligers en sleutelfiguren enthousiast gehoor gaven, keer op keer een hoogtepunt. Zoals bijv. de *jaarlijkse NOOM-dag* (derde zaterdag in september) tijdens de *50PlusBeurs*. [Klik hier voor verslag en foto's](#).

Tot slot

Met de keuze voor de speerpunten *inkomen, zorg en welzijn* stellen we ons tot doel een significante bijdrage te leveren aan het vergroten van het welbevinden van oudere migranten. Ook stellen we ons tot doel bij te dragen aan de bewustwording dat intensivering van het beleid ten aanzien van oudere migranten nodig is, waarbij - naast meer aandacht - óók meer middelen nodig zijn. Met de kanttekening dat meer aandacht en middelen zónder de inbreng van betrokkenen niet tot het gewenste effect zullen leiden. Simpelweg omdat de kennis en capaciteit die nodig zijn, in de eerste plaats in (de kracht van) de migrantenouderen én hun netwerken zelf schuilt. Het ontsluiten en operationeel maken van deze kennis en netwerken vereist een diepte-investering over een langere periode. Als NOOM hebben we de afgelopen vijf jaar enorm geïnvesteerd in het versterken van de brugfunctie tussen de (netwerken van) migrantenouderen, de samenleving, wetenschap én politiek.

Wat we nu vragen en verwachten is een investering richting de (netwerken van) migrantenouderen. Alleen dan zullen we in staat zijn om de uitdaging die de verdubbeling van het aantal migrantenouderen met een meervoudige achterstand op de meest wezenlijke kenmerken (gezondheid, inkomen, kennis, toegang tot zorg en participatie) ons als samenleving stelt, het hoofd te bieden. Een investering die zichzelf dubbel en dwars terugverdiend.

De komende tijd zal uitwijzen of we op voldoende steun kunnen rekenen voor algemeen beleid die ook de meest kwetsbare groepen ten goede komt, zoals de oudere migranten. En waar nodig voor (cultuur)specifiek beleid, wanneer blijkt dat algemeen beleid ontoereikend is. Als NOOM vieren we de verschillen tussen mensen en bevolkingsgroepen, maar achten het principieel onaanvaardbaar als deze de kansen van oudere migranten om mee te doen in de weg staan en leiden tot enorme verschillen in inkomen, gezondheid(zorg) en/of welbevinden.

Tekst en lay-out: Jeanny Vreeswijk-Manusiwa & Lucía Lameiro García
Foto's: NOOM-archief

2019 in NOOM-tweets

Blij dat we als [@NetwerkNOOM](#) in staat zijn gesteld door [@MinVWS](#) om bewustwording en handelen bij (vermoedens van) mishandeling van [#migrantenouderen](#) met betrokkenen zelf te bespreken. Gezien hun groeiende kwetsbaarheid is dat hard nodig.

[Hugo de Jon...](#) · 18 dec. 19

Het lukt steeds beter om huiselijk geweld & kindermishandeling eerder en beter in beeld te krijgen. Maar extra inspanning is nodig om t...

[Corinne Ellemeet](#) [@CorinneEllemeet](#)

Wat een goed nieuws!

De Kamer wil dat er meer werk gemaakt wordt van goede verpleeghuiszorg voor migrantenouderen.

Heel hard nodig.

NOOM heeft geretweet

[Yasemin Cegerek](#) · 07 jun. 19
Geslaagde bijeenkomst van [@NetwerkNOOM](#) over cultuurspecifieke zorg. Eerder hierover in o.a. [@trouw](#) een opinie gepubliceerd: [trouw.nl/opinie/verplee...](#) Kamerleden [@CorinneEllemeet](#) en [@JohnKerstens](#) hebben verschillende moties ingediend over cultuurspecifieke zorg. Mooie samenwerking!

[@PetravLoon](#): Het is precies hierom dat ook [@NetwerkNOOM](#) meedoet met 'Samen ouder worden' [@VerenigingNOV](#)

Op 19 oktober organiseert Vereniging NOV een bijeenkomst met de titel 'Samen ouder worden'. Dit is een unieke gelegenheid om te horen hoe het er voor anderen is. Het is een kans om te horen hoe het er voor anderen is. Het is een kans om te horen hoe het er voor anderen is.

[Petra van Loon](#) [@PetravLoon](#) · 08 okt. 19

Waarom geloof ik in ons programma Samen Ouder Worden? Omdat we de samenleving voor de samenleving organiseren. Ik schreef er de volgende blog over. [#samenouderworden](#) [@Beter...](#)

Zo trots op de vertegenwoordiger van [@NetwerkNOOM](#) in de Raad van Ouderen.

[Cock Vermolen](#) · 27 nov. 19

Marilyn Haime op congres #ngo: "Zet u in voor uw eigen oude dag! Het is niet alleen maar Zwitserlevengevoel." [@NetwerkNOOM](#) #DEMENSEN...

[Sociale Vraagstukken](#) [@socialevraagst](#)

De cannots onder de migrantenouderen verdienen al onze aandacht, zodat zij in Nederland waardig oud kunnen worden, zegt prof. Tineke Fokkema van [@ESSB_Erasmus](#).

Migranten van het eerste uur krijgen eindelijk juiste aandacht [socialevraagstukken.nl](#)

[NOOM](#) [@NetwerkNOOM](#)

[#ikwilmetjepraten](#) kan ook met schrijven van een brief, workshop [@NetwerkNOOM](#) bij [@PharosKennis](#) door collega's [@LameiroGarcia](#) en Shirley Ramdas

[NOOM](#) [@NetwerkNOOM](#) · 07 okt. 19

In de week samen tegen eenzaamheid presenteert NOOM Sociaal Vitaal in Kleur: combinatie van bewegen, delen van kennis&kunde, versterken van netwerk en vergroten van weerbaarheid. Nu in Rotterdam [@rotterdam](#) in welke plaatsen straks nog meer? [#weektegeneenzaamheid](#)

520 keer bekeken

[Frank Hagelstein](#) [@...](#) · 05 jun. 19

Inspirerende dag gehad bij Raffy in Breda. Dank aan [@NetwerkNOOM](#) voor waardevol gesprek over goede zorg voor mensen met een migratieachtergrond. [@ActiZbrancheorg](#)

2 6

[NOOM](#) [@NetwerkNOOM](#) · 03 jun. 19

50pluspartij.nl/actueel/3313-a... [@NetwerkNOOM](#) werd door [@LameiroGarcia](#) vertegenwoordigd aan deze rondetafel

'Veel arme ouderen dragen lot in stilte'

[juan seleky](#) [@jseleky](#)

Terugkijken op de succesvolle aanpak van het project Sociaal Vitaal van [@NetwerkNOOM](#) dat zal worden doorgezet in o.a. Gemeente Rotterdam. [#beteroud](#) [#raadvoorouderen](#) [#stichtinggalm](#)

"Voor een sleutelfiguur uit de gemeenschap is de situatie geen momentopname" interview met [@NetwerkNOOM](#) in: "Wie helpen de weg te vinden?", een inventariserend onderzoek naar het aanbod van (vrijwillige) onafhankelijke cliëntondersteuning: [bit.ly/2KJ1KgY](#)

[KBO-PCOB](#) [@kbo_...](#) · 13 nov. 19

De [@NOS](#) bezocht een cursus ouderenadviseurs van [@NetwerkNOOM](#) & KBO-PCOB.

Enkele deelnemers werd iets gevraagd over het Rekenkamerrapport dat vandaag verscheen, waarin staat dat veel senioren onder de bijstandsgrens komen door het mislopen van een extraatje op de AOW.

Met Stichting Ouderenhuisvesting Rotterdam in gesprek over wonen en leefplezier voor oudere migranten: van belang is, een goede buur, zeggen de ouderen zelf @SORwonen @NetwerkNOOM

Dagje Den Haag, na gesprek met wethouder Bert van Alphen, in de Tweede Kamer bijgepraat met Pim Roza van de Christen Unie @pimroza en de middag afgesloten met Corrie van Brenk @CvanBrenk over de kostendelersnorm, armoede en nog meer

Met aanwezigheid ook van @NetwerkNOOM bestuursleden @jseleky en Bouchaib Saadane.

Koepel Gepensioneerden · 27 mrt. 19
De vertegenwoordigers van de commissie Zorg, Welzijn en Wonen beantwoorden vragen uit de zaal. vlnr: Joop Bom, Joost Bos, Hans Wesselink, Leo Kool. Themadag Zorg.

Laten we niet vergeten dat migranten bijna de helft vormen van de Nederlandse armen: meer dan 40% van de #migrantenouderen leeft zelfs onder de armoedegrens. @NetwerkNOOM vindt dit onaanvaardbaar en ziet mogelijke oplossingen. Politiek is aan zet! Zie bit.ly/2lvevQO twitter.com/trouw/status/1...

Trouw @trouw · 20u

Nederland telt minder armen, maar onder 65-plussers daalt hun aantal niet. Vooral de alleroudsten zijn vaak arm. trouw.nl/economie/armoe...

@NetwerkNOOM dag is begonnen. Met aandacht voor de bevrjding van Nederland, voor de Raad van Ouderen, dementie, eenzaamheid, Sociaal Vitaal in Kleur, de Leidraad Cultuurspecifieke Zorg en nog veel meer thema's die voor #migrantenouderen van belang zijn.

@CoalitieErbij @ErbijRotterdam geweldige opkomst vandaag in Rotterdam en mooi dat er ook speciek aandacht is voor eenzaamheid onder migrantenouderen. @NetwerkNOOM mag een workshop leiden

Andere conclusie: t is nodig dat onderzoekers, professionals en vrijwilligers kennis en krachten bundelen want we weten nog te weinig over en doen te weinig aan #eenzaamheid onder verschillende groepen #migrantenouderen.

Lucía Lameiro ... · 29 nov. 19
40 betrokken professionals met/ zonder migratieachtergrond (o.a. @PharosKennis @UCentraal @DOCKUtrecht @NetwerkNOOM) bij kennisate...

30 vrijwilligers en sleutelfiguren van @NetwerkNOOM volgen vandaag training 'Ouderen in veilige handen -2'. Zij gaan de komende maanden voorlichtings- en gespreksbijeenkomsten organiseren om ouderen mishandeling bespreekbaar te maken, maar ook hoe deze te voorkomen en te handelen.

(Grote) significante verschillen tussen #migrantenouderen die aan t project deelnamen en leeftijdsgenoten met dezelfde afkomst, maar vooral ook met Nederlands ouderen m.b.t. eenzaamheid en gezondheid. Contacten en steun van vrijwilligers met zelfde achtergrond enorm gewaardeerd!

